

VENDIMI MBI PRANUESHMËRINË DHE MERITAT E LËNDËS

Data e miratimit: 26 mars 2021

Nr. i lëndës: 2016-30

Svetlana Đorđević

kundër

EULEX-it

Paneli për Shqyrtimin e të Drejtave të Njeriut i mbledhur më 26 mars 2021, ku të pranishëm ishin anëtarët e paraqitur në vijim:

Z. Guénaël METTRAUX, kryesues
Znj. Anna BEDNAREK, anëtare
Znj. Anna AUTIO, anëtare

Ndihmuar nga:

Z. Ronald Hooghiemstra, zyrtar ligjor

Pas shqyrtimit të ankesës së lartpërmendur, e cila është dorëzuar në pajtim me Veprimin e Përbashkët të Këshillit 2008/124/CFSP të datës 4 shkurt 2008, Konceptin Llogaridhënës të EULEX-it të datës 29 tetor 2009 për themelimin e Panelit për Shqyrtimin e të Drejtave të Njeriut dhe Rregullores së Punës së Panelit, e ndryshuar për herë të fundit më 11 dhjetor 2019,

Pas shqyrtimit përmes mjeteve elektronike në pajtim me Rregullën 13(3) të Rregullores së punës së Panelit, vendosi si në vijim:

I. PROCEDURA PARA PANELIT

1. Ankesa në këtë lëndë është regjistruar në Panel më 22 shtator 2016.
2. Me një letër të datës 1 korrik 2016, Paneli informoi Misionin e Bashkimit Evropian për Sundimin e Ligjit në Kosovë, EULEX-i Kosovë ("Misioni") se kjo lëndë ishte regjistruar.
3. Më 20 shtator 2017, Paneli dërgoi një kërkesë për informacion shtesë përmes përfaqësuesit për familjet serbe të Qendrës Burimore të Personave të Zhdukur (MPRC), një organizatë joqeveritare me seli në Prishtinë. Asnjë informacion i mëtejshëm nuk u mor në lidhje me këtë rast nga aty.
4. Më 8 dhjetor 2017, Paneli i transmetoi një Deklaratë të Fakteve dhe Pyetjeve shefit të Misionit ("ShM"), EULEX-i Kosovë, duke e ftuar Misionin të paraqesë përgjigje dhe vërejtje me shkrim mbi ankesat jo më vonë se data 26 janar 2018.
5. Me anë të letrës së 17 janarit 2019, Misionit iu kërkua përsëri të jepte përgjigje për pyetjet, këtë herë jo më vonë se data 16 shkurt 2019.

6. Me anë të letrës së 8 prillit 2019, Misionit iu kërkua përsëri që t'u jepte përgjigje pyetjeve sa më shpejt që ishte e mundur.
7. Më 20 qershor 2019, ankuesi u informua se Paneli ishte ende në proces të shqyrtimit të ankesës së saj.
8. Më 8 korrik 2020, më shumë se dy vjet pasi u pyet për herë të parë, ShM-ja paraqiti vërejtjet e tij mbi pranueshmërinë e ankesës.
9. Më 8 korrik 2020, letra e ShM-së iu dërgua për informacion ankueses, të cilës iu dha një mundësi për të bërë ndonjë paraqitje të mëtejshme në përgjigje të kësaj letre deri më 4 shtator 2020. Ankuesja nuk dha asnjë përgjigje.
10. Me anë të letrës së 18 shtatorit 2020, Paneli e informoi Misionin se, për të përshpejtuar procedimin, synonte të trajtonte çështjet e pranimit dhe meritës në të njëjtën kohë në një vendim të vetëm. Për këtë qëllim, Paneli e ftoi Misionin të ofronte parashtresat e tij mbi meritën në ato raste kur ai kishte dhënë tashmë komentet e tij mbi pranimin.
11. Më 11 dhjetor 2020, Misioni paraqiti komente shtesë lidhur me meritën e ankesës.
12. Më 17 dhjetor 2020, komentet e Misionit mbi meritën iu dërguan ankueses që ajo u ftua të paraqiste komentet e saj mbi meritën e lëndës, nëse ka, para datës 31 janar 2021.
13. Për shkak të një komplikimi të paparashikuar me dorëzimin e komunikimeve postare, Paneli vendosi të shtyjë afatin që ankuesja të paraqesë komente mbi meritën e lëndës. Me letrën e 11 shkurtit 2021, ankuesja u informua se afati ishte shtyrë deri më 19 mars 2021.
14. Ankuesja nuk e shfrytëzoi vetë mundësinë për të dhënë komente shtesë mbi meritën e ankesës së saj.

I. FAKTET

15. Faktet e lëndës, siç duket nga ankesa, mund të përmbliidhen si më poshtë.
16. Më 28 korrik 1999, ose 28 gusht 1999, vëllai i ankuesit, Dejan Stanojević, u pohua se ishte rrëmbyer ndërsa ai po priste për një tren në stacionin në Mitrovicë.
17. Zhdukja e vëllait të ankuesit u raportua në KFOR, Misionin e Kombeve të Bashkuara në Kosovë (UNMIK) dhe Komitetin Ndërkombëtar të Kryqit të Kuq ("KNKK"). Më 18 maj 2000, ICRC hapi një kërkesë gjurmimi për Dejan Stanojevićin.
18. Anëtarët e familjes morën raporte të ndryshme të pakonfirmuara se Dejan Stanojević po mbahej në paraburgim në Prishtinë, ose se ai ishte parë diku në Serbi, ose se ai ishte vendosur diku tjetër.
19. Më 15 tetor 2002, u gjet një trup. Një autopsi u krye më 15 nëntor 2002, e cila përcaktoi një "dëmtim në kokë" si shkakun e vdekjes.
20. Duket se midis vitit 2000 dhe 2004, autoritetet e UNMIK-ut intervistuan disa individë për të konstatuar fatin e të ndjerit pas korrikut 1999.

21. Më 10 janar 2005, Zyra për Personat e Zhdukur dhe Mjekësisë Ligjore e UNMIK-ut konfirmoi identitetin e trupit si të Dejan Stanojeviç. Identifikimi u bazua në të dhëna antemortem si dhe në një krahasim të provave të ADN-së të siguruar nga ankuesi.
22. Më 10 mars 2005, një certifikatë e vdekjes ishte lëshuar për Dejan Stanojeviq nga Zyra e Kontrolluesit Mjekësor të Departamentit të Drejtësisë të UNMIK-ut.
23. Më 13 prill 2005, trupi i Dejan Stanojeviçit iu kthye ankueses.

II. ANKESA DHE QËNDRIMI

24. Ankuesja pretendon se kurrë nuk ka pasur ndonjë hetim në rlidhje me rethanat e zhdukjes së vëllait të saj, i cili u zhduk në korrik ose gusht 1999. Ajo nuk specifikon ndonjë të drejtë (a) të veçantë që thuhet se ishte prekur nga ky dështim i pretenduar.
25. Paneli konsideron që ankesa ka të bëjë me të paktën dy të drejta themelore të veçanta të pasqyruara në dispozitat e mëposhtme: Neni 2 i Konventës Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore (Konventa), e cila garanton të drejtën themelore të një personi për jetën dhe, nën udhëheqjen e tij procedurale, parashikon një detyrim për të hetuar rastet e vdekjeve të dyshimta; dhe, neni 3 i Konventës, i cili garanton të drejtën e një personi për të mos iu nënshtruar torturës, dënimit ose trajtimi çnjerëzor ose poshtërues.
26. Për më tepër, ankesa mund të jetë e rëndësishme për të drejtat e parashikuara në nenet 8 dhe 13 të së njëjtës Konventë, të cilat garantojnë, përkatësisht, të drejtat në jetën familjare dhe qasjen në një mjet efektiv juridik për këdo, të drejtat dhe liritë e të cilit që parashikohen në Konventë janë shkelur.
27. Të njëjtat të drejta mbrohen nga një numër traktatesh të tjera ndërkombëtare, duke përfshirë edhe Paktin Ndërkombëtar për të Drejtat Civile dhe Politike. Këto të drejta janë pjesë e një grupi thelbësor të të drejtave themelore të njeriut që u garantohen të gjithëve si çështje e së drejtës zakonore ndërkombëtare.
28. Duke marrë parasysh marrëdhëniet e ngushta familjare midis viktimës kryesore, Dejan Stanojeviq dhe ankueses, Svetlana Gjorgjeviq (motra e Dejan Stanojeviç), Paneli është i bindur që ankuesja mund të konsiderohet si viktimë dytësore e shkeljeve të pretenduara dhe se, si e tillë, viktimë e mundshme në përputhje me rregullën 25(1) të rregullores së punës së Panelit.

III. PARASHTRESAT E PALËVE LIDHUR ME PRANUESHMËRINË

Ankuesja

29. Siç u përmbledh më lart, ankuesja pretendon se, gjatë ushtrimit të mandatit të tij ekzekutiv, EULEX-i Kosovë do të duhej të kishte hetuar zhdukjen dhe vrasjen e vëllait të saj dhe me faj nuk kishte arritur ta bënte këtë duke i shkelur të drejtave themelore të saj dhe të vëllait të saj.

Shefi i Misionit (ShM)

30. Në parashtresat e tij të 8 korrikut 2020, shefi i Misionit parashtroi që Misioni u njoftua për vdekjen e Dejan Stanojeviçit pas dorëzimit të lëndëve dhe dosjeve të lëndëve nga

UNMIK-u tek EULEX-i në periudhën dhjetor 2008 - mars 2009. Misioni ka marrë kopje të disa dokumenteve që kanë të bëjnë me këtë rast, përfshirë certifikatën e vdekjes të lëshuar në mars 2005 (duke treguar "dëmtimin në kokë" si shkak i vdekjes), si dhe disa dokumente të tjera të paorganizuar që vijnë nga njësi të ndryshme të policisë brenda UNMIK-ut.

31. Një *raport i shqyrtimit të analizës së lëndës së UNMIK-ut* i prodhuar nga Njësia për Krime Luftë - Seksioni Ante-Mortem dhe Zhvarrosja, i datës 7 korrik 2008, tregoi se i ndjeri ishte identifikuar, por që nuk ishte shënuar asnjë shkak i vdekjes. Ky raport rekomandoi që lënda të transferohej në Njësinë e Krimeve të Luftës - Seksioni për Hetimin ("NJHKL") për të përcaktuar "nëse ishte kryer ndonjë krim luftë".
32. Misioni thotë se:

"EULEX-i nuk ka asnjë informacion në lidhje me këtë rast që i përket periudhës pas 7 korrikut 2008. Nuk mund të përjashtohet që dokumentet origjinale në lidhje me Dejan Stanojevićin iu transferuan autoriteteve të policisë së Kosovës në një moment në kohë para fillimit të mandatit të EULEX-it në dhjetor 2008".
33. Misioni gjithashtu vëren se, sipas të dhënave të tij, ankuesja nuk ka pasur kontakte të drejtpërdrejta me EULEX-in në lidhje me vdekjen e vëllait të saj.
34. Misioni thekson që dokumentet në lidhje me këtë rast i ishin transmetuar atij nga UNMIK-u gjatë periudhës prill-dhjetor 2008 së bashku me një numër të madh të dosjeve të ngjashme. Misioni gjithashtu ofron një shpjegim të gjatë të procesit të regjistrimit, ruajtjes dhe kategorizimit të dosjeve të lëndëve të marra nga UNMIK-u. Misioni nuk e bën të qartë se si ndikoi ky proces në trajtimin e kësaj lënde këtu. Sidoqoftë, ai tregon për një numër mangësish që ndikuan në mënyrën në të cilën UNMIK-u kishte organizuar dhe regjistruar rastet e tij. Si rezultat, Misionit iu desh të ndërmerre disa rishikime të të dhënave të tij. Ai gjithashtu thekson që raste të caktuara u përcollën në Prokurorinë e qarkut dhe se NJHKL-ja i dha përparësi shqyrtimit të të ashtuquajturave 'dosjeve të krimeve të luftës' ndaj 'dosjeve të personave të zhdukur'.
35. I pyetur se çfarë hapash ndërmori Misioni për të hetuar rastet e zhdukjes me forcë që datojnë që nga konflikti i Kosovës (ose pasojat e tij menjëherë), Misioni ofron një përshkrim të hollësishëm të hapave të caktuar që ndërmori në atë drejtim. Misioni shkurtimisht përgjigjet se "në mënyrë indirekte, [ai] hetoi dhe ndoqi penalisht raste të zhdukjeve me forcë në kornizën e rasteve të krimeve të luftës".
36. Lidhur me rastin në fjalë, Misioni tha se ai "nuk kishte ndonjë përfshirje në [çështjen e zhdukjes dhe vdekjes së dhunshme të Dejan Stanojevićit]".
37. Misioni deklaron se nuk ka informacion në dispozicion në lidhje me hapat e mundshëm hetues të ndërmarrë nga UNMIK-u pas identifikimit dhe kthimit të trupit në familje në prill të vitit 2005. Misioni pretendon se nuk kishte njohuri për rastin si një hetim penal që ishte në vazhdim e sipër. Prandaj, ai nuk kërkoi të pyeste organizata të tjera në lidhje me lëndën. As nuk bëri ndonjë përpjekje për të kontaktuar të afërmit e të ndjerit, përfshirë ankuesen.
38. Misioni gjithashtu fton ankuesen të pyesë institucionet përkatëse të Kosovës në mënyrë që të zbulojë nëse aktualisht po zhvillohet apo jo ndonjë hetim penal në lidhje me vëllain e saj.
39. Lidhur me pyetjen e Panelit nëse Misioni kishte shkelur të drejtat e ankuesit sipas neneve 2 ose 3 të Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut, Misioni përgjigjet se në bazë të

praktikës gjyqësore të Panelit mbi çështjet e pranueshmërisë në raste të ngjashme, duke përfshirë qëndrimin e Panelit mbi rregullin gjashtëmujor dhe zbatueshmërinë e nenit 3 të Konventës gjithashtu në rastet e vdekjeve të dyshimta, EULEX-i nuk sheh asnjë kuptim në përsëritjen ose dorëzimin e vërejtjeve të ngjashme siç janë paraqitur më parë.

40. Për më tepër, Misioni vëren se:

"Certifikata e identifikimit e lëshuar më 10 mars 2005 tregon se eshtrat e Dejan Stanojevićit ishin gjetur në 15 tetor 2002 dhe identifikon si shkak të vdekjes "dëmtimin në kokë". EULEX-i pranon që duke pasur parasysh shkakun e identifikuar të vdekjes, ky rast këtu mund të konsiderohet si 'vdekje e dyshimtë' që shkakton një detyrim sipas nenit 2 të Konventës. Si pjesë e dorëzimit nga UNMIK-u, EULEX-i ka marrë disa dokumente në lidhje me Dejan Stanojevićin dhe ka shpallur të gjitha informacionet në dispozicion të tij. Siç u tha [në paraqitjet e tij], midis vitit 2000 dhe 2004, autoritetet e UNMIK-ut intervistuan disa individë për të konstatuar fatin e të ndjerit pas korrikut 1999; Sidoqoftë, EULEX-i nuk posedon ndonjë dokument që do të tregonte se UNMIK-u kreu veprimtari hetimore në lidhje me këtë rast, pasi eshtrat u identifikuan se i përkisnin vëllait të ankueses".

41. Misioni parashton se:

"EULEX-i nuk konteston që ankuesja ka të drejtë të dijë se çfarë i ka ndodhur vëllait të saj dhe se rasti ngritë çështje sipas Konventës. Sidoqoftë, gjykon se një vlerësim i sjelljes së EULEX-it nën kreun procedural të nenit 2 dhe nën nenin 3 të Konventës në lidhje me këtë zhdukje specifike, nuk mund të shpërfillë peshën e sfidës të paraqitur nga numri shumë i lartë i krimeve si dhe konteksti dhe rrethanat në të cilat Misioni u thirr për të zbatuar mandatin e tij".

Mbi atë bazë, Misioni fton Panelin të vlerësojë veprimet e Misionit në një mënyrë reale dhe proporcionale.

42. Misioni shton se:

"[Natyra e rrethanave të përgjithshme në të cilat EULEX-i u thirr për të zbatuar mandatin e tij bëri të nevojshme dhënien e përparësisë të disa lëndëve ndaj të tjerave".

Ai gjithashtu thotë:

'I kufizuar nga burimet e kufizuara në dispozicion të tij, si dhe afati i shkurtër i mandatit të tij (që nga fillimi i tij në 2008, mandati i EULEX-it është zgjatuar çdo dy vjet), Misioni u detyrua të merrte vendime të vështira me shpejtësi për të shmangur ndonjë bllokim të plotë. Misioni besoi se kualifikimi fillestar i veprave të pretenduara penale nga UNMIK-u duhet të ketë qenë në rregull dhe vendosi që t'i jepte përparësi shqyrtimit dhe ekzaminimit të rreth 1,200 dosjeve të lëndëve që ishin etiketuar tashmë nga UNMIK-u si "krime lufte" mbi të ashtuquajturat "dosjet e personave të zhdukur". Brenda kategorisë 'krime lufte', ai i identifikoi ato lëndë që dukeshin më premtuese sa i përket rezultateve hetimore dhe pushoi të tjerat. EULEX-i nuk ndërmori ndonjë përpjekje sistematike për të gjetur të gjitha dosjet e mundshme, ndonjë pjesë të dosjeve, ose dokumente që mund të jenë mbajtur nga organizata të tjera, dhe u përqendrua në materialin që kishte marrë nga UNMIK-u. Siç u shpjegua më lart, prokurorët e EULEX-it konsideruan se ata duhet të përqendroheshin në veprat e pretenduara penale që ishin kryer gjatë konfliktit të armatosur dhe t'ia linin rastet pas konfliktit zyrove themelore të prokurorisë'.

43. Misioni më tej paraqiti:

‘Misioni pranon që njësitë e tij policore dhe prokuroriale mund të kishin bërë më shumë për të mbajtur viktimat dhe publikun e gjerë të informuar për strategjitë dhe kufizimet e tij me qëllim që të menaxhonte pritjet në mënyrë më adekuatë dhe të ishte më transparent. Sidoqoftë, ai pohon se do të kishte qenë thjesht joproporcionale të pritej që Misioni të mund të hetojë të gjitha vrasjet dhe zhdukjet në të njëjtën kohë, si dhe të mbajë të gjithë të afërmit e viktimave të informuar për statusin e çdo hetimi. Prandaj, në rastin aktual dhe duke marrë parasysh pengesat themelore të paraqitura, Misioni nuk beson se të drejtat e ankueses ishin shkelur’.

IV. VLERSIMI I PANELIT LIDHUR ME PRANUESHMËRINË E LËNDËS

44. Në fakt, Misioni nuk e sfidon pranueshmërinë e kësaj lënde dhe merr parasysh faktin që Paneli në të kaluarën ka deklaruar të pranueshme lëndë të ngjashme (shih *Milorad Trifunović kundër EULEX-it*, 2016-09, Vendimi i Pranueshmërisë, 19 qershor 2019, paragrafi 17).
45. Paneli me të vërtetë është i bindur se të gjitha kushtet e pranueshmërisë janë përmbushur në lidhje me këtë rast.

V. VLERSIMI I PALËVE LIDHUR ME MERITAT E LËNDËS

Ankuesja

46. Siç u përmend më lart, ankuesja pretendon se, gjatë ushtrimit të mandatit të tij ekzekutiv, EULEX-i Kosovë do të duhej të kishte hetuar zhdukjen dhe vrasjen e vëllait të saj dhe me faj nuk kishte arritur ta bënte këtë duke shkelur të drejtat themelore të saj dhe të vëllait të saj. Paneli ka vendosur më lart që ankesa këtu duhet të merret në konsideratë në bazë të neneve 2 (pjesë procedurale), 3, 8 dhe 13 të Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut.

Shefi i Misionit

47. Me një letër të 11 dhjetorit 2020, shefi i Misionit iu përgjigj ftesës për të dhënë vërejtje shtesë mbi meritat e lëndës, përtej asaj që u tha në vërejtjet e tij mbi pranueshmërinë.
48. Misioni bën një numër parashtrimesh të përgjithshme në lidhje me disa nga sfidat praktike që lidhen me hetimin e këtij lloji të lëndëve dhe pranon se menaxhimi i dosjeve që mori nga UNMIK-u ka qenë veçanërisht sfidues.
49. Misioni sqaron se nën mandatin e tij aktual nuk është i autorizuar të zbulojë informacione mbi hetimet e vazhdueshme që ka marrë gjatë aktivitetëve të tij të monitorimit. Misioni parashtron se,

“Prandaj, kur fton ankuesit të kontaktojnë institucionet kompetente, Misioni thjesht po i referon ata tek autoritetet që janë sipas ligjit kompetent dhe të autorizuar për t’iu lëshuar atyre informacion në lidhje me ndonjë hap hetimor që ata mund të kenë ndërmarrë që nga fundi mandatit ekzekutiv të EULEX-it në sistemin e drejtësisë penale në qershor të vitit 2018”.

50. Në lidhje me detyrimet e tij ndaj të drejtave të njeriut, Misioni rikujton se:

"Detyrimi procedural sipas nenit 2 të [Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut], është një nga mjetet, e jo rezultat". Thelbësore në vlerësimin e zbatimit të tij është se "autoritetet kanë bërë gjithçka që në mënyrë të arsyeshme mund të pritej prej tyre në rrethanat e lëndës". (Shih, për shembull, Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (GjEDNj) *Trivkanović kundër Kroacisë*, nr. 12986/13, Aktgjykimi i 6 korrikut 2017, par. 78; *Borojević dhe të tjerët k. Kroacisë*, nr. 70273/11, Aktgjykimi i 4 prillit 2017, par. 57; *Nježić dhe Štimac k. Kroacisë*, nr. 29823/13, Aktgjykimi i datës 9 prill 2015, par. 69)".

51. Për më tepër, Misioni rikujton se:

"Natyra dhe shkalla e shqyrtimit duhet të vlerësohet në bazë të të gjitha fakteve relevante dhe në lidhje me realitetet praktike të punës hetimore." (Shih, për shembull, GjEDNj *Cindrić dhe Bešlić kundër Kroacisë*, nr. 72152/13, gjykimi i 6 shtatorit 2016, par. 69; *Zdjelar dhe të tjerët k. Kroacisë*, nr. 80960/12, Aktgjykimi i 6 korrikut 2017, par. 83; *Velcea dhe Mazare kundër Rumanisë*, nr. 64301/01, Aktgjykimi i 1 dhjetorit 2009, par. 105; dhe *Armani da Silva kundër Mbretërisë së Bashkuar*, nr. 5878/08 5878/08, Aktgjykimi i datës 30 mars 2016, par. 234)".

52. Misioni gjithashtu parashtrohet se:

"Siç pranohet në praktikën gjyqësore të konsoliduar të Panelit, si dhe në praktikën gjyqësore përkatëse të Panelit Këshillëdhënës të të Drejtave të Njeriut të UNMIK-ut, pritjet mbi aftësinë e një misioni për sundimin e ligjit, siç është EULEX-i, për të hetuar dhe ndjekur rastet sikur kjo këtu, duhet të jetë 'reale' dhe 'proporcionale'. Një vlerësim i asaj që është 'reale' dhe 'proporcionale' në lidhje me një rast të vetme, duhet të marrë parasysh '*të gjitha faktet përkatëse*' dhe *realitetet e punës hetimore*' siç përkrahohet [në parashtrësit e Misionit]. Pamundësia për të hetuar një zhdukje të detyruar nuk mund të konsiderohet shkelje e të drejtave të njeriut, kur dështimi për të hetuar materializohet në një kontekst të krimeve në shkallë të gjerë që përfshijnë mijëra viktima dhe kur është e qartë se asnjë autoritet hetimor nuk mund të pritët t'i zgjidhë të gjitha rastet të sjellura para tij. Kjo konsideratë vlen edhe më fort për një situatë ku autoriteti përgjegjës nuk është një shtet, por një Mision ndërkombëtar me burime të kufizuara në dispozicion dhe me një mandat të kufizuar në kohë (që nga fillimi i tij në 2008, mandati i EULEX-it është zgjatur çdo dy vjet)".

53. Misioni pranon më tej se:

"Menaxhimi i dosjeve të trashëguara nga UNMIK-u ishte një sfidë dhe se [Misioni] nuk ishte në gjendje të korrigojë shumë mospërputhje dhe duplikime. Ai gjithashtu pranon që njësitë e tij policore dhe prokuroriale duhet të kishin siguruar komunikim më të mirë me viktimat dhe të afërmit e viktimave dhe gjithashtu me publikun e gjerë. Sidoqoftë, ai pohon se do të kishte qenë thjesht joproporcionale të pritej që Misioni të mund të hetojë të gjitha vrasjet, vdekjet e dyshimta dhe zhdukjet dhe të rihapë rastet që tashmë ishin përfunduar nga autoritetet e UNMIK-ut".

54. Misioni konkludon:

"Prandaj, në rastin aktual dhe duke marrë parasysh pengesat themelore të paraqitura, Misioni nuk beson se të drejtat e ankuesit ishin shkelur".

Parashtrimet si përgjigje

55. Më 17 dhjetor 2020, parashtrës të Misionit për meritat e lëndës iu përcollën ankueses, e cila u ftua të paraqesë komentet e saj mbi meritat e lëndës, nëse ka pasur, para datës 31 janar 2021.
56. Për shkak të një ndërlikimi të paparashikuar me dërgimin e komunikimeve postare, më 1 shkurt 2021, Paneli vendosi të zgjasë afatin për ankuesin që të paraqesë komente mbi meritat e lëndës deri më datën 26 shkurt 2021.
57. Asnjë parashtrës tjetër nuk u mor.

VI. VLERSIMI I PANELIT LIDHUR ME MERITAT E LËNDËS

Konsiderata të përgjithshme

58. Misionit iu kërkua të përmbushë përgjegjësitë e tij ekzekutive në një mënyrë që përputhet me standardet përkatëse të të drejtave të njeriut. Kjo nënkuptonte, ndër të tjera, se do të hetonte lëndët brenda kompetencës së saj juridikionale që përfshinin shkeljen e të drejtave të garantuara sipas neneve 2 dhe 3 të Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut. Lidhur me standardet përkatëse ligjore të zbatueshme, shih: PShDNj, Shënim i Praktikës Gjyqësore mbi Detyrimin për Hetimin e Pretendimeve të Shkeljeve të të Drejtave, fq. 3-5 (dhe praktikën e cituar gjyqësore); dhe Sadiku-Syla kundër EULEX-it, 2014-34, Vendimi dhe Gjetjet, 19 tetor 2016, par. 36; D.W., E.V., F.U., G.T., Zlata Veselinović, H.S., I.R. kundër EULEX-it, 2014-11 deri 2014-17, Vendimi mbi Pranueshmërinë, 30 shtator 2015, par. 88; Sadiku-Syla kundër EULEX-it, 2014-34, Vendimi mbi Pranueshmërinë, 29 shtator 2015, par. 58. Shih gjithashtu GjEDNj: Nachova dhe të tjerët kundër Bullgarisë, Aplikacioni nr. 43577/98 dhe 43579/98, Aktgjykimi i 6 korrikut 2005, par. 110; Hugh Jordan kundër Mbretëria e Bashkuar, Aplikacioni nr. 24746/94, Aktgjykimi i 4 majit 2001, par. 105; McCann dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar, Aktgjykimi i 27 shtatorit 1995, Seria A nr. 324, par. 161; Assenov dhe të tjerët k. Bullgarisë, Aktgjykimi i 28 tetorit 1998, Raportet e Aktgjykimeve dhe Vendimeve 1998-VIII, par. 102.
59. Si pasojë, gjithashtu Misionit i kërkohet t'i u jepte një vlerësim të afërmve të të zhdukurve në mënyrë të duhur rreth përpjekjeve të veta për të hetuar këtë rast. PShDNj-ja, Shënim i lëndëve gjyqësore mbi detyrën për të hetuar pretendimet e shkeljeve të të drejtave, fq. 28-30 (dhe praktikën gjyqësore të cituar); dhe *L.O. kundër EULEX-it*, 2014-32, Vendimi dhe Gjetjet, 11 nëntor 2015, paragrafët 61-63; *U.F. Kundër EULEX-it*, 2016-12, Vendimi dhe Gjetjet, 12 shkurt 2020, paragrafi 97; *Milijana Avramović kundër EULEX-it*, Vendimi dhe Gjetjet, lënda nr. 2016-17, 4 qershor 2019, par. 55; *S.H. kundër EULEX-it*, Vendimi dhe Gjetjet, çështja nr. 2016-28, 11 shtator 2019, par. 66; *Desanka dhe Zoran Stanisić kundër EULEX-it*, 2012-22, 11 nëntor 2015, par. 66; shih gjithashtu *Ahmet Özkan dhe të tjerët kundër Turqisë*, Aplikacioni nr. 21689/93, Aktgjykimi i GjEDNj i datës 6 prill 2004, paragrafët. 311-314; *Isayeva k. Rusisë*, Aplikacioni nr. 57950/00, Aktgjykimi i GjEDNj i datës 24 shkurt 2005 paragrafët. 211-214; *Al-Skeini dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, Aplikacioni nr. 55721/07, Aktgjykimi i GjEDNj-së i datës 7 korrik 2011, par. 167).
60. Lënda këtu, si dhe lëndët e tjera të zhdukjes me forcë/personave të zhdukur, kanë hyrë brenda fushës së atyre kompetencave dhe përgjegjësi.

61. Misioni çon përpara një numër argumentesh në përpjekje për të shpjeguar dështimin e tij për të hetuar lëndën këtu (dhe raste të tjera të ngjashme) dhe për t'i mbajtur të informuar siç duhet të afërmit e të zhdukurve në këtë rast.
62. Paneli thekson që shumë prej argumenteve apo shumica e tyre tashmë janë ngritur dhe janë refuzuar në raste të mëparshme të të njëjtit lloj. Prandaj, Paneli do të kufizojë konsideratat e tij në atë që është rreptësisht e nevojshme për zgjidhjen e çështjes në fjalë.

Sfidat që lidhen me hetimin e personave të zhdukur/rastet e zhdukjeve me forcë

63. Shefi i Misionit sygjeron që sjellja e Misionit në lidhje me rastet individuale duhet të konsiderohet në bazën e sfidës së përgjithshme që paraqet hetimi i të gjitha rasteve të personave të zhdukur për Misionin. Kjo është e saktë, por vetëm deri në një pikë.
64. Është e saktë, siç Paneli e ka pranuar në mënyrë të përsëritur, se detyra me të cilën u përball Misioni ishte shqetësuese, veçanërisht në pasojat e menjëhershme të konfliktit. Në fillim të mandatit të tij, kishte qindra raste që përfshinin shkelje serioze të të drejtave të njeriut për Misionin për të hetuar. Gjithashtu është e saktë që burimet e tij - në ekspertizë, financa dhe personel - ishin të kufizuara. Për më tepër, këto hetime të vështira do të kryheshin vetëm me mbështetje të kufizuar nga autoritetet vendore dhe në një situatë pas konfliktit që do ta kishte bërë një situatë të vështirë edhe më sfiduese. Për më tepër, regjistrat e trashëguara të Misionit nga UNMIK-u ishin mbajtur dhe organizuar dobët. Kjo kërkoi që Misioni të kryejë rishikimin e tij, të përsëritur, të atyre shënimeve. Lidhur me këto vështirësi, shih gjithashtu: *U.F. kundër EULEX-it*, 2016-12, Vendimi dhe Gjetjet, 12 shkurt 2020, paragrafi 60; *L.O. kundër EULEX-it*, 2014-32, 11 nëntor 2015, par. 43-45; *A, B, C, D kundër EULEX-it*, 2012- 09 deri 2012-12, 20 qershor 2013, paragrafi 50; *K to T kundër EULEX-it*, 2013-05 deri 2013-14, 21 prill 2015, par. 53; *Sadiku-Syla kundër EULEX-it*, 2014-34, Vendimi mbi Pranueshmërinë, 29 shtator 2015, paragrafët. 35-37; *D.W., E.V., F.U., G.T., Zlata Veselinović, H.S., I.R. kundër EULEX-it*, 2014-11 deri 2014-17, Vendimi mbi Pranueshmërinë, 30 shtator 2015, paragrafët. 72-74; shih gjithashtu Vendimin e *Panelit Këshillëdhënës për të Drejtat e Njeriut të UNMIK-ut (PKDN-ja)* në rastet nr. 248/09, 250/09 dhe 251/09, 25 prill 2013, par. 35 dhe paragrafët 70-71.
65. Argumentimi i përfshirë në parashtrësën e shefit të Misionit duke treguar kufizimet e tij nuk lidhet me këtë rast specifik. Përkundrazi ai reflekton mangësi bazike të Misionit, duke përfshirë këto: një mungesë e përgjithshme e planifikimit të duhur për hetimet dhe ndjekjet penale; mungesë të politikës së priorizimit të rasteve; mungesë të përqendrimit në rastet që përfshijnë shkelje serioze të të drejtave të njeriut; mungesë të hetimeve të shpejta dhe efektive; një dështim i përgjithshëm për të informuar të afërmit e personave të zhdukur; asnjë politikë të qartë për rastet e zhdukjeve me forcë dhe asnjë priorizim të tyre; numër i pakët i lëndëve të personave të zhdukur të "zgjidhura", Mbështetje e paarsyeshme në regjistrat dhe përcaktimin e UNMIK-ut (shih, p.sh. *Q.J. kundër EULEX-it*, 2016-23, Vendimi dhe Gjetjet, 11 dhjetor 2020, paragrafët 45-47; *Vesko Kandić kundër EULEX-it*, 2016-24, Vendimi i Pranueshmërisë dhe Vendimi dhe Gjetjet, 11 dhjetor 2020, paragrafët 80-84); Praktikrat e diskutueshme nga personeli i prokurorisë (Shih p.sh. *W. kundër EULEX-it*, 2011-07, Vendimi dhe Gjetjet, 10 prill 2013, paragrafët 34-35; *F. dhe të tjerët kundër EULEX-it*, 2011-27, Vendimi dhe Gjetjet, 5 dhjetor 2017, paragrafët 60-63); veprimet e kryera pa bazë të qartë ligjore (Shih p.sh. *W. kundër EULEX-it*, 2011-07, Vendimi dhe Gjetjet, 10 prill 2013, paragrafët 41-43; *G.T. kundër EULEX-it*, 2019-01, Vendimi dhe Gjetjet, 11 dhjetor 2020, paragrafi 70); dështimi për të kërkuar shënime përkatëse nga burimet e mundshme të informacionit (p.sh., ICRC; autoritetet serbe; OSBE). Këta faktorë, dhe të tjerët, janë të gjithë të dukshëm nga rastet që kanë dalë para Panelit. Këto nuk janë pasoja të sfidave që lidhen me mandatin e Misionit ose me një mungesë të burimeve. Ato janë pasojë e planifikimit të dobët, menaxhim joadekuat

operacional të hetimeve dhe ndjekjeve penale, mungesë e politikës së qartë të prioritizimit të çështjeve, mosvendosja e një sistemi të komunikimit me familjarët e personave të zhdukur dhe dështimi për të pasur një politikë të qartë hetimore dhe prokuroriale në lidhje me të këtij lloji të rasteve. Ata gjithashtu demonstrojnë një paaftësi nga Misioni për të siguruar që planifikimi dhe zbatimi i aktiviteteve të tij vazhdimisht të marrë parasysh detyrimet e Misionit për të drejtat e njeriut.

66. Paneli dëshiron të theksojë kalimthi se Misioni e kuptoi tashmë gjatë procesit të dorëzimit se kushtet e dosjeve të transferuara ishin larg prej të qenurit adekuate. Prandaj, Misioni duhej të ishte paralajmëruar se duhet pasur nevojë të afrohej dhe të mbështetej te ato shënime me kujdes. Ai gjithashtu duhet ta kishte paralajmëruar atë për nevojën për të siguruar që aftësia e tij për të përmbushur detyrimet e tij nuk ishte ndikuar negativisht nga ato të dhëna. Si Misioni i sapo themeluar, EULEX-i Kosovë pritej të vepronte me kujdesin e duhur dhe në përputhje me detyrimet e veta ndaj të drejtave të njeriut. Për të kuptuar shkallën e detyrave të veta në mjedisin pas konfliktit ishte e nevojshme të njëjti me përmbajtjen aktuale të të gjitha dosjeve të lëndës në mënyrë që të drejtat e atyre që ishin të prekur të ruheshin. Kjo duket se nuk ka ndodhur në secilin rast në dëm të viktimave të shkeljeve të të drejtave të njeriut, siç është ankuesi.
67. Bazuar në sa u përmend më sipër, Paneli do të ftojë shefin e Misionit të kryejë një rishikim të plotë të të dhënave hetimore dhe prokuroriale të Misionit gjatë kohëzgjatjes së tij për të pasur një kuptim të qartë, të plotë dhe të informuar të shkaqeve dhe rrethanave të paaftësisë së tij për të përmbushur këtë pjesë të mandatit të tij në mënyrë efektive dhe në një mënyrë në përputhje me detyrimet e tij ndaj të drejtave të njeriut. Kjo duhet ta ndihmojë shefin e Misionit të trajtojë trashëgiminë e jashtëzakonshme të të drejtave të njeriut të këtyre dështimeve me qëllim që të sigurojë që Misioni të jetë në gjendje të rregullojë ato shkelje të të drejtave të njeriut që ka kryer gjatë ekzistencës së tij.

Mungesa e provave të një hetimi para-ekzistues

68. Në parashtresat e tij lidhur me pranueshmërinë e kësaj ankese (shih, sipër, paragrafët 36), Misioni pohon se ajo,

"Nuk kishte ndonjë përfshirje në [rastin e zhdukjes dhe vdekjes së dhunshme të Dejan Stanojeviçit]."

Misioni sygjeron që kjo ishte për shkak se nuk kishte informacion në dispozicion në lidhje me hapat e mundshëm hetues të ndërmarrë nga UNMIK-u pas identifikimit dhe kthimit të trupit në familje në korrik 2008. Prandaj, Misioni pretendon se nuk kishte njohuri se rasti ishte në hetim e sipër.

69. Këto parashtresa nuk arrijnë të bindin për arsyet e mëposhtme. Përkundër sygjerimit se kishte një "mungesë informacioni", në fakt kishte një larmi të dhënash që dokumentonin zbulimin, identifikimin dhe kthimin e trupit të personit të zhdukur në familjen e tij. Misioni tregon se hetuesit e UNMIK-ut kishin marrë në pyetje anëtarët e familjes në lidhje me zhdukjen e Dejan Stanojeviçit dhe motrat e tij kishin dhënë prova të ADN-së për qëllime identifikimi. Nëse ky informacion ishte në dispozicion të Misionit, ai nuk mund të pretendojë se nuk ishte në dijeni të hapave të mëparshëm hetues të ndërmarrë nga UNMIK-u. Misioni duhej të kishte filluar një hetim për këtë rast dhe të verifikonte nëse ndonjë prej këtyre elementeve të rëndësishëm mund të shërbente si udhëzues për të identifikuar informacione shtesë. Nga të dhënat, është e qartë se nuk janë bërë përpjekje të tilla.
70. Misioni nuk mund të përdorë dështimin e tij që të kryej hetime për t'u justifikuar me mungesën e informacionit. Informacioni lind nga hetimi, jo e kundërta. Prandaj ishte përgjegjësia e Misionit të provonte dhe të merrte një informacion të tillë. Ndërsa detyrimet

e tij në atë drejtim ishin një nga mjetet, e jo rezultat, nga të dhënat shihet se ai as që u përpoq të kërkonte dhe të merrte informacion, përveç asaj që trashëgoi nga UNMIK-u.

71. Paneli thekson që detyrimet ndaj të drejtave të njeriut të Misionit nuk janë të kufizuara. Detyrimet që rrjedhin nga nenet 2 dhe 3 të Konventës për të hetuar këtë lloje të rasteve duhet të përmbushen, pavarësisht nga cilësia e provave. Për më tepër, siç u përmend më lart, kishte prova mbi të cilat mund të kishte filluar një hetim. Autoriteti nuk mund ta heqë veten nga detyrimet e tij hetimore për shkak të mungesës së informacionit para se të fillojë të hetojë. Marrja e informacionit është pika kryesore e një hetimi. Nëse, pas një përpjekje efektive dhe të arsyeshme për të hetuar në përpjesëtim me rëndësinë e të drejtave në fjalë, nuk mund të merret asnjë informacion ose ai është i pamjaftueshëm, autoritetet nuk mund të mbahen përgjegjës për mos gjetjen e më shumë informacione. Sidoqoftë, këtu nuk ndodh kështu. Misioni as nuk u përpoq as nuk filloi të hetojë. Prandaj nuk mund të përdorë mungesën e informacionit (të duhur ose të mjaftueshëm) si bazë për dështimin e tij për të filluar një hetim.
72. Siç u përmend më lart, Misioni gjithashtu sygjeron se nuk kishte njohuri për rastin, sepse me sa duket ishte duke u zhvilluar një hetim nga UNMIK-u pas identifikimit dhe kthimit të trupit.
73. Paneli nuk mund ta pranojë këtë si arsytim për dështimin e Misionit për të vepruar. Së pari, siç ka nënvizuar Misioni në mënyrë të përsëritur, ai e dinte që të dhënat e UNMIK-ut ishin jo të besueshme. Kjo duhet të kishte ngritur shqetësime në lidhje me cilësinë e punës dhe zellit të dhënë ndaj përgjegjësive të tij hetimore. Edhe nëse jo, përgjegjësitë ndaj të drejtave të njeriut të Misionit ishin të vetat. Ato nuk mund t'iu delegoheshin palëve të treta, përfshirë UNMIK-ut. Prandaj ishte përgjegjësia e Misionit t'i rishikonte ato regjistra (siç bëri) në mënyrë që të formonte mendimin e vet për rrjedhën e veprimit që do të ndërmerrej në lidhje me secilin rast individual. Mungesa e dukshme e një hetimi nga UNMIK-u nuk kishte asnjë ndikim ligjor në përgjegjësitë e vetë Misionit.
74. Prandaj, një shpjegim i tillë nuk jep asnjë justifikim për dështimin e Misionit për të hetuar këtë rast dhe për të mbajtur të informuar familjarët e të zhdukurve siç duhet.
75. Për më tepër, Misioni nënvizoi në lidhje me detyrimet e tij ndaj të drejtave të njeriut se "detyrimi procedural sipas nenit 2 të [Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut], është një prej "mjeteve" e "jo rezultati". Thelbësore në vlerësimin e zbatimit të tij është se *'autoritetet kanë bërë gjithçka që në mënyrë të arsyeshme mund të pritej prej tyre në rrethanat e lëndës* (shih paragrafin 48 të këtij Vendimi). Sipas këndvështrimit të Panelit, vlerësimi i zbatimit me të vërtetë duhet të marrë në konsideratë nëse autoritetet "kanë bërë gjithçka që në mënyrë të arsyeshme mund të pritej prej tyre". Shprehja e fundit megjithatë duhet të kuptohet në lidhje me veprimet e autoriteteve. Pranimi i pasivitetit të plotë nga ana e Misionit çon në një përfundim se në rastin në fjalë ai ka bërë gjithçka që në mënyrë të arsyeshme mund të pritej nga Misioni në ato rrethana.
76. Së fundmi, gjatë vlerësimit të sjelljes së Misionit, Paneli ka marrë në konsideratë rëndësinë e të drejtave në fjalë dhe ashpërsinë e shkeljes së tyre. Në rastin aktual, dhe raste të tjera të ngjashme, të drejtat e përfshira vështirë se mund të ishin më domethënëse dhe shkelja e tyre serioze. Në bazë të kësaj, sjellja e Misionit duhej të kishte pasqyruar këto fakte dhe ai nuk e ka bërë këtë. Shkelja e detyrimeve të veta është serioze dhe kjo do të thotë se të drejtat e ankueses vazhduan të shkelen për gati dy dekada.

Njoftimi për të afërmit e personit të zhdukur

77. Misioni nuk ka paraqitur ndonjë shpjegim të menjëhershëm për dështimin e tij për të informuar të afërmit e të zhdukurve në këtë rast për veprimet e tij ose vendimin për të mos hetuar këtë rast.
78. Në këtë kontekst, cilësia ose mjaftueshmëria e supozuar joadekuate e informacionit nuk kishte asnjë ndikim në detyrimin e Misionit për të informuar të afërmit. Me ose pa një informacion të tillë, ishte e obligueshme që të informoheshin të afërmit e personave të zhdukur për veprimet dhe përpjekjet e tyre. Misioni dështoi ta bëjë këtë dhe nuk ka dhënë arsye të arsyeshme për atë dështim.
79. Bazuar në çfarë u përmend më sipër, Paneli konstaton se Misioni ka dështuar t'i përmbushë detyrimin e tij sipas nenit 2 (pjesë procedurale) dhe nenit 3 të Konventës për të mbajtur të afërmit e ngushtë të Dejan Stanojeviçit të informuar në mënyrë të duhur rreth rrjedhës së veprimit të ndërmarrë për të hetuar zhdukjen e tij.

Lidhur me nenin 3 të konventës

80. Ligji ndërkombëtar i të drejtave të njeriut kërkon që në një rast siç është ky këtu, të afërmit e të zhdukurve duhet të informohen mjaftueshëm për rrjedhën e hetimit të rastit dhe rrjedhën e procedurave. Në përgjithësi shih *U.F. kundër EULEX-it*, 2016-12, Vendimi dhe Gjetjet, 12 shkurt 2020, paragrafi 97; *S.H. kundër EULEX-it*, Vendimi dhe Gjetjet, lënda nr. 2016-28, 11 shtator 2019, par. 66; *Desanka dhe Zoran Stanisić kundër EULEX-it*, 2012-22, 11 nëntor 2015, par. 66; *L.O. kundër EULEX-it*, 2014-32, 11 nëntor 2015, paragrafët. 60-61, 72-73; PShDNj, Shënim i praktikës gjyqësore mbi detyrën për të hetuar pretendimet e shkeljeve të të drejtave, fq. 28-30; shih gjithashtu *Ahmet Özkan dhe të tjerët kundër Turqisë*, Kërkesa nr. 21689/93, Aktgjykimi i GjEDNj i datës 6 prillit 2004, paragrafët. 311-314, *Isayeva k. Ruisë*, Kërkesa nr. 57950/00, Aktgjykimi i GjEDNj-së i datës 24 shkurt 2005, paragrafët. 211-214; *Al-Skeini dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, Aplikacioni nr. 55721/07, Aktgjykimi i GjEDNj-së i datës 7 korrik 2011, par. 167.
81. Ky kriter ka për qëllim të sigurojë që të afërmit mund të kontribuojnë në mënyrë domethënëse dhe të marrin pjesë dhe kërkon të zvogëlojë sforcimin dhe dhimbjen për të mos ditur se çfarë i ka ndodhur të dashurit të tyre. Shih gjithashtu *S.H. kundër EULEX-it*, Vendimi dhe Gjetjet, lënda nr. 2016-28, 11 shtator 2019, par. 66; *U.F. kundër EULEX-it*, 2016-12, Vendimi dhe Gjetjet, 12 shkurt 2020, par. 96.
82. Paneli gjithashtu rikujton praktikën gjyqësore të Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut në lidhje me rrethanat ku e drejta për liri nga trajtimi çnjerëzor mund të shkelet në rastet e zhdukjes me forcë. Në aktgjykimin e tij në *Basayeva dhe të tjerët k. Ruisë* (nr. 15441/05 dhe 20731/04, Aktgjykimi i datës 28 maj 2009, par. 159), Gjykata vërejtë se,

“Pyetja nëse një anëtar i familjes së një “personi të zhdukur” është viktimë e trajtimit në kundërshtim me nenin 3 do të varet nga ekzistenca e faktorëve të veçantë që i japin vuajtjeve të aplikantëve një dimension dhe karakter të ndryshëm nga shqetësimi emocional, i cili mund të të konsiderohet si i shkaktuar në mënyrë të pashmangshme të familjarët e një viktime të një shkeljeje të rëndë të të drejtave të njeriut. Elementet përkatëse do të përfshijnë afërsinë e lidhjes familjare, rrethanat e veçanta të marrëdhënies, shkallën në të cilën anëtari i familjes dëshmoi ngjarjet në fjalë, përfshirja e anëtarit të familjes në përpjekjet për të marrë informacion në lidhje me personin e zhdukur dhe mënyrën në të cilën autoritetet iu përgjigjën atyre pyetjeve. Gjykata do të theksonte më tej se thelbi i një shkeljeje të tillë nuk qëndron kryesisht në faktin e “zhdukjes” së anëtarit të familjes, por përkundrazi ka të bëjë

me reagimet dhe qëndrimet e autoriteteve ndaj situatës kur ajo u sillet në vëmendjen e tyre. Është veçanërisht në lidhje me këtë të fundit që një i afërm mund të pretendojë drejtpërdrejt se është viktimë e sjelljes së autoriteteve (shih *Orhan kundër Turqisë*, nr. 25656/94, § 358, 18 qershor 2002, dhe *Imakayeva k. Ruisisë*, nr. 7615/02, § 164, 9 nëntor 2006”).

83. Detyrimi për t'i mbajtur të informuar viktimat rreth përpjekjeve hetimore është veçanërisht i rëndësishëm në një rast që përfshin veprime të zhdukjes me forcë pasi të afërmit e mbijetuar mund të mos kenë asnjë burim tjetër informacioni në lidhje me fatin e të afërmit (afërve) të tyre dhe ata do të vazhdojnë të jetojnë me shpresë se fati i të afërmit (afërve) të tyre një ditë do të sqarohet. Si rezultat, të afërmit e ngushtë të viktimave të zhdukur vuajnë emocionalisht nga mungesa e informacionit në lidhje me fatin e të dashurit të tyre. Shih *U.F. kundër EULEX-it*, 2016-12, Vendimi dhe Gjetjet, 12 shkurt 2020, paragrafi 98; *Zufe Miladinović kundër EULEX-it*, 2017-02, 19 qershor 2019, par. 87; *S.H. kundër EULEX-it*, Vendimi dhe Gjetjet, lënda nr. 2016-28, 11 shtator 2019, par. 78. Një kërkesë e tillë është një element i domosdoshëm i mbrojtjes së të drejtave të viktimave në hetimin e një lënde të tillë. Shikoni, p.sh., *U.F. kundër EULEX-it*, 2016-12, Vendimi dhe Gjetjet, 12 shkurt 2020, paragrafi 98; *S.H. kundër EULEX-it*, Vendimi dhe Gjetjet, lënda nr. 2016-28, 11 shtator 2019, par. 77; *Desanka dhe Zoran Stanisić kundër EULEX-it*, 2012-22, 11 nëntor 2015, par. 66, duke iu referuar *L.O. kundër EULEX-it*, 2014-32, 11 nëntor 2015, paragrafët. 60-61, 72-74; *Zufe Miladinović kundër EULEX-it*, 2017-02, 19 qershor 2019, par. 86; shih gjithashtu Ahmet Özkan dhe të tjerët kundër Turqisë, Kërkesa nr. 21689/93, Aktgjykimi i GjDNj i datës 6 prill 2004, paragrafët. 311-314, *Isayeva k. Ruisisë*, Kërkesa nr. 57950/00, Aktgjykimi i GjEDNj i 24 shkurtit 2005, paragrafët. 211-214; *Al-Skeini dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, Aplikacioni nr. 55721/07, Aktgjykimi i GjEDNj-së i dates 7 korrik 2011, par. 167.
84. Autoritetet kompetente nuk do të lejohen lehtësisht të shpërfillin ose injorojnë këtë detyrim. Shih *S.H. kundër EULEX-it*, Vendimi dhe Gjetjet, lënda nr. 2016-28, 11 shtator 2019, par. 67; *U.F. kundër EULEX-it*, 2016-12, Vendimi dhe gjetjet, 12 shkurt 2020, paragrafi 98.
85. Paneli gjithashtu vëren se e drejta për të vërtetën në lidhje me shkeljet e të drejtave të njeriut nuk është vetëm një e drejtë individuale. Ajo gjithashtu është një e drejtë kolektive, që shërben për të ruajtur kujtesën në nivelin e shoqërisë dhe duke vepruar si një mbrojtje kundër përsëritjes së shkeljeve. Shikoni Komentin e Përgjithshëm mbi të Drejtën për të Vërtetën në lidhje me Zhdukjen me Forcë, Raportin e Grupit Punues për Zhdukjet e Detyruara ose të Vullnetshme (2010), Dokumenti A/HRC/16/48, Preambulë. Në kontekstin pas konfliktit të Kosovës, hetimet e zhdukjeve me forcë kontribuan - dhe vazhdojnë të kontribuojnë - në promovimin e së vërtetës, në kujtesën kolektive të shkeljeve të tilla të të drejtave të njeriut dhe në sigurimin e mos-përsëritjes së tyre. Kjo është thelbësore për viktimat, por gjithashtu po aq e rëndësishme për shoqërinë në përgjithësi.
86. Për ta shtuar peshën e kësaj çështjeje është fakti se shkelja e të drejtave të përmendura ka vazhduar për gati dy dekada - gjysma e së cilës ishte nën përgjegjësinë e Misionit. Në atë kuptim, ankuesi do të kishte të drejtë të supozonte se ata që kishin përgjegjësi për të kryer hetimin ishin shpërfillës ndaj përmbushjes së përgjegjësisë të tyre dhe duke vepruar kështu kishin kontribuar në vuajtjet e tyre.
87. Në rastin në fjalë, vëllai i ankuesit, Dejan Stojanović, u zhduk në verën e vitit 1999. Ka pasur thashetheme me sa duket kundërthënëse në lidhje me vendndodhjen e tij. Megjithëse trupi i tij u gjet në tetor 2002, vetëm në janar të vitit 2005 ishte identifikuar trupi i tij. Vetëm në prill të vitit 2005 trupi i tij ishte kthye në familjen e tij.
88. Në ndërkohë, ankuesja kishte raportuar zhdukjen e vëllait të saj tek autoritetet hetimore të UNMIK-ut dhe individë të ndryshëm ishin intervistuar në lidhje me zhdukjen e vëllait të saj.

Për më tepër, ajo kishte dhënë mostra gjaku për analizën e ADN-së që u përdorën përfundimisht për të ndihmuar në identifikimin e trupit të vëllait të saj.

89. Bazuar në këtë renditje të ngjarjeve, do të kishte qenë e arsyeshme që ankuesja të supozonte se një hetim mbi zhdukjen dhe vrasjen e vëllait të saj do të vazhdonte. Qartazi kishte hapa që ishin ndërmarrë nga UNMIK-u për të hetuar rastin e vëllait të saj. Vetëm përmes komunikimeve midis Panelit dhe shefit të Misionit u bë e qartë se në të vërtetë nuk kishte asnjë hetim që po vazhdonte rreth zhdukjes dhe vrasjes së Dejan Stanojeviçit. Nga pikëpamja ligjore, zbulimi i eshtrave të tij nuk i dha fund detyrimeve të Misionit. Përkundrazi, Misioni duhej të hetonte rastin në mënyrë që të përcaktonte rrethanat në të cilat ai ishte zhdukur dhe në mënyrë që të përpiquej t'i identifikonte ata që ishin përgjegjës për zhdukjen e tij, në mënyrë që t'i vinte para drejtësisë.
90. Nuk ka pasur asnjë hetim që prej të paktën vitit 2008, kur Misioni mori përgjegjësinë për dosjet e hetimit të UNMIK-ut.
91. Ndërsa kthimi i trupit të vëllait të saj në 2005 mund të ketë shërbyer për të lehtësuar në një farë mase vuajtjet e ankuseses, në mungesë të ndonjë informacioni në lidhje me rrethanat e rrëmbimit dhe vdekjes së vëllait të saj, pasiguria rreth fatit të vëllait të saj do të ketë mbetur. Kjo është e vlefshme sidomos në kontekstin e shkakut të identifikuar të vdekjes siç tregohet në autopsi "dëmtim në kokë".
92. Kjo pasiguri zbulohet se është edhe më e plotë duke pasur parasysh paditurinë totale të Misionit rreth rastit të vëllait të saj dhe mungesën e plotë të ndonjë hapi hetimor pas themelimit të Misionit në Kosovë.
93. Në këto rrethana, Paneli konsideron se shpërfillja e plotë nga ana e Misionit ndaj detyrimit të tij për të kryer një hetim mbi zhdukjen dhe vdekjen e Dejan Stanojeviçit, natyra e tij serioze dhe e vazhdueshme pavarësisht nga ekzistenca e provave paraprake të një krimi së bashku me dështimin e Misionit për të komunikuar me të afërmit e të zhdukurve, përbën pikërisht faktorë të tillë të veçantë që garantojnë konkluzionin se qëndrimi i Misionit ndaj ankuseses përbën shkelje të së drejtës së saj për të mos iu nënshtruar trajtimit çnjerëzor, siç garantohej nga neni 3 I Konventës.

Mandati i vazhdueshëm ekzekutiv

94. Misioni ka përsëritur një parashtresë që e kishte bërë në rastet e mëparshme se ai ishte i gatshëm të ndihmojë nëse informacionet e reja në lidhje me të afërmin e ankuesit bëheshin të disponueshme.
95. Paneli tashmë ka shprehur vërejtje e veta në lidhje me parashtresat e tilla, në veçanti, pasi kjo mund t'i japë ankuseses përshtypjen se Misioni është ende i përfshirë në hetimin e kësaj lënde, përderisa nuk është. Një deklaratë e tillë për më tepër është në kundërshtim me qasjen e Misionit që ai mund të mos bëjë asgjë në ato raste për shkak të mungesës së mandatit ekzekutiv dhe respektimit të pavarësisë së autoriteteve të Kosovës. Për më tepër, siç është vërejtur tashmë, Misioni e di se pa një hetim, informacioni i tillë nuk ka gjasa të bëhet i disponueshëm. Prandaj është e nevojshme që Misioni të shtojë përmbajtje në fjalët e veta. Shih *Q.J. kundër EULEX-it*, 2016-23, Vendimi dhe gjetjet, 11 dhjetor 2020, paragrafët. 60-64.
96. Paneli fton shefin e Misionit të zbatojë një strategji të plotë dhe efektive për Misionin që përfundimisht prioritet i Misionit të jetë çështja e të pazgjeturve.
97. Derisa të ndodhë kjo, Paneli do të ftojë Misionin të përmbahet nga përsëritja e 'gatishmërisë së tij për të ndihmuar', e cila është regjistruar tashmë nga Paneli dhe e cila

nuk i ofron ankueses ndonjë formë të mjetit juridik, por përkundrazi mund të krijojë pritje të rreme në një situatë të vuajtjeve të vazhdueshme për shkak të zhdukjes së pazgjdhur të një të afërmi të ngushtë.

Përfundime dhe gjetje

98. Bazuar në çfarë u përmend më sipër, Paneli konstaton se Misioni ka shkelur të drejtat e ankueses sipas nenit 2 (pjesë procedurale) dhe 3 të Konventës duke dështuar të hetojë zhdukjen e të afërmit të saj dhe duke dështuar të sigurojë atë dhe të afërmit e tjerë të ngushtë me ndonjë informacion në lidhje me këtë rast. Duke marrë parasysh seriozitetin e të drejtave në fjalë, peshën e dështimit të Misionit dhe kohëzgjatjen e kohës në fjalë, shkelja duhet të konsiderohet si veçanërisht serioze. Shkelja është duke vazhduar ende.
99. Prandaj, ftohet shefi i Misionit të marrë hapa dhe masa që janë në përputhje me këtë fakt.
100. Bazuar në ato gjetje, Paneli e konsideron të panevojshme të bëjë gjetje shtesë në lidhje me nenet 8 dhe 13 të Konventës. Sidoqoftë, është mjaft e dukshme që sjellja e Misionit ka pasur një efekt negativ në të drejtat e ankueses, siç mbrohen nga ato dispozita. Në vlerësimin e tij se cilat masa ose hapa duhet të ndërmerren për të korrigjuar shkeljet e regjistruara në këtë vendim, shefi i Misionit ftohet të jep shpjegime për këtë fakt.
101. Në këtë kontekst, Paneli fton Misionin t'i kushtojë vëmendje të duhur domosdoshmërisë dhe efektivitetit të ngritjes në mënyrë të përsëritur të argumenteve dhe pikave të njëjta, të cilat tashmë janë adresuar në rastet e mëparshme dhe vlerësuar negativisht. Paneli fton Misionin t'i mbështesë parashtrirat e tij në të ardhmen me një analizë të aktiviteteve të Misionit siç shihen nga perspektiva e detyrimeve të veta ndaj të drejtave të njeriut.
102. Paneli gjithashtu do të ftojë shefin e Misionit të marrë parasysh nevojën që Misioni të kryejë një rishikim transparent dhe efektiv të aktiviteteve dhe trashëgimisë së tij - në veçanti, nga këndvështrimi i detyrimeve të tij ndaj të drejtave të njeriut - në mënyrë që të nxjerrën mësim nga përvoja e Misionit për përpjekje të tilla në të ardhmen.

PËR KËTO ARSYE, PANELI NJËZËRI

GJEN se ankesa është e pranueshme në përputhje me nenet 2 (pjesë procedurale), 3, 8 dhe 13 të Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut;

GJEN se Misioni ka shkelur të drejtat e ankuesit siç janë të mbrojtura në nenet 2 (pjesë procedurale), 3 të Konventës;

MË TEJ GJEN se shkeljet janë serioze dhe të vazhdueshme dhe se, për këtë arsye, kërkojnë miratimin e masave korrigjuese në përpjesëtim me to;

I BËN THIRRJE shefin e Misionit të zbatojë masa korrigjuese në përpjesëtim me peshën e shkeljeve të përfshira;

GJEN se nuk ka nevojë të bëjë konkluzione mbi meritat në lidhje me nenet 8 dhe 13 të Konventës;

FTON SHEFIN E MISIONIT, në veçanti, të rishikojë interpretimin e dhënë aktualisht për natyrën dhe fushën e detyrimeve të Misionit ndaj të drejtave të njeriut dhe të marrë në konsideratë sa vijon:

1. Paneli fton shefin e Misionit të konsiderojë zyrtarisht pranimin e shkeljes së të drejtave të ankuesit nga Misioni dhe të ofrojë mjet juridik të duhur për të.
2. Paneli fton Misionin të vazhdojë kërkimin dhe identifikimin e zyrës së prokurorisë përgjegjëse për hetimin e kësaj lënde.
3. Paneli më tej fton Misionin të hetojë, si pjesë e veprimtarisë monitoruese, me prokurorin kompetent nëse lënda po hetohet, e nëse jo pse.
4. Paneli fton Misionin të marrë parasysh se cilat hapa konkretë dhe domethënës duhet të ndërmerren për të kontribuar në çuarjen përpara të hetimit të rasteve të zhdukjeve me forcë/personave të zhdukur. Paneli është i gatshëm të vazhdojë të bashkëpunojë me shefin e Misionit në përpjekjen për të gjetur zgjidhje për atë qëllim. Megjithatë, Paneli dëshiron të vërejë se hapat e ndërmarrë deri më tani nga Misioni janë joadekuatë nga pikëpamja e detyrimeve të Misionit ndaj të drejtave të njeriut dhe jo të afta për të kontribuar në mënyrë domethënëse në zgjidhjen e atyre rasteve. Është koha e duhur që Misioni të bëjë më shumë.
5. Paneli fton shefin e Misionit të shqyrtojë me kujdes se cilat mjete juridike janë akoma në dispozicion të Misionit në një rast siç është ky rast ku Misioni është gjetur se ka shkelur të drejtat e një të afërmi të një personi të zhdukur dhe të informojë Panelin në lidhje me konkluzionet e tij.
6. Paneli fton Misionin të shpërndajë këtë vendim në
 - i. Personelin përkatës brenda Misionit;
 - ii. Zyrtarët përkatës të Bashkimit Evropian që kanë përgjegjësi për Kosovën, Misionet e Politikave të Përbashkëta për Siguri dhe Mbrojtje (MPPSM), ose çështjeve të të drejtave të njeriut.

FTON Misionin t'i raportojë Panelit në lidhje me rekomandimet e mësipërme sa më shpejt që është e mundur, por jo më vonë se data 30 nëntor 2021.

Për Panelin,

Guénaël METTRAUX
Kryesues

Anna BEDNAREK
Anëtare

Anna AUTIO
Anëtare